

«Res je, hude čase preživljamo»

Eni so za neodvisnost Alžirije, drugi pa za francosko Alžirijo: to da ne prvo ne drugo ni konstruktivno.

To so besede generala De Gaulle, ki jih je pred kratkim izrekel v Grenoblu, kjer je prebivalstvo zelo hladno sprejelo njegov obisk. Delavci po tovarnah pa so ga odprito bojkotirali in s tem protestirali zaradi brezperspektivnosti pri reševanju alžirske vojne. Tudi pred tem je lahko De Gaulle v bližnjem LaTour du Pin

DESET LET «MATAJURJA»

Dne 3. t. m. je pred deseti leti začelo izhajati prvo tiskano glasilo benčkih Slovencev, «Matajura», ki je opravilo od tedaj pa do danes zares pionirsko delo med tistimi Slovenci, ki že od leta 1866 v Italiji na želost nimajo niti najosnovnejših narodnih pravic.

Zato bratskemu časopisu ob tem pomembnem jubileju iskreno čestitamo!

PRIMORSKI DNEVNIK

Z grenkobo opazil to veliko spremembo v ozračju in v razpoloženju francoske javnosti:

«Res je, hude čase preživljamo: vendar se vedno zaupam v uspeh».

Pred dvema letoma, na referendumu o ustavi Petre republike, je dejansko glasovala za De Gaulle uvažajo, da se bo potem, ko bo konec imobilizma prejšnjega režima, naša takšna ali drugačna rešitev na konec vojne v Severni Afriki. Če so denimo, Soula ali Salan, Massu ali Lagallard pričakovali, da bo predsednik general postal izhod iz vojne na vojaškem torišču, z zmagami, dolgotrajno in umerjano državljske sposobnosti novega pogajarja Francije, je neizmerno, da so dandanašnji glasovi na referendumu o novi ustavi šli za De Gaulle, in to je trdnostni edini rezultat in bilanca Petre republike na tem področju. Zato je znamenja imobilizma na tem področju, ki je bil takrat, da režim Cetrvalde menjavale in pada, je prav zaradi neodločnosti pri reševanju perečih problemov — neomobilizma, v katerem je poleg ostale nesposobnosti še črna čudnega točka, ki je zadržala Francozo zbuditi politično stranko Guy Mollet, ki je odigral nedvomno pomembno vlogo pri odraščanju ovrz prihod De Gaulle na oblast, je sklenil prenehati s konstruktivno opozicijo in začeti «frontalen» zoper človeka, o kateri je se včeraj pisal, da je «sedna osebnost v Franciji, ki je sposobna rešiti alžirski spopad».

Francoska kolonialistična desnica je kaj kmalu pretregala zveze z De

Gaullom in se mu veliko bolj srčno postavila po robu, kakor svoj čas predsednikom vlad prejšnjega režima. Če so aktivisti francoskih kolonialističnih organizacij februarja 1956 zasluli Guy Moletta s paradizniki in klopoti, takrat, ko je prišel kot predsednik vlade v Alžir, da bi razložil program pogajanj za mir, ki ga je predlagala republikanska fronta, so zoper De Gaulle pripravljali neprimerno pogubnejša sredstva «prepričavanja». Konec januarja letos je bil s precejšnjim trudom zaduščen v Alžiriji pokus novega vojaškega prevrata; toda odpuštnice in čistke v vojski in administraciji, do katerih je za tem prišlo, še zdaleč niso prizadele udarne sile nasprotnikov miru v Alžiriji.

Zaradi tega so bili melunski pogovori med francoskim in alžirskim oblaščencom med Rogerjem Mauricem in Ahmedom Boumendjelom, ki so bili med 24. in 29. junijem, ne glede na upanje, ki so ga vzbudili tudi zunaj meja obeh dežel — neizogibno obsojeni na neuspeh. V novi proceduralni in protokolarni obliki je bilo alžirski strani vnovič sporočeno to, kar je predsednik vlade Debré že poprej pojasnil kolonom v Alžiriji, razlagajoč De Gaullov program na docela negativen način: Alžirci imajo pravico, da se «svobodno» odločijo za Francijo. Če si svobodno izberejo kaj drugega, do odcepitve pač ne bo prišlo. Šibka stran najnovejših De Gaullov konvencij o «alžirski Alžiriji ob Franciji» so tudi podobne negativne razlage, ki jih pozitivnim (vsaj v besedah) uverturam francoskega predsednika dajejo njegovi najbližji sodelavci. Gre namreč za to, da je premier Debré že «začel pogajanja» s «Komitejem za alžirsko Alžirijo», v katerem je prišlo — s dekretom predsednika vlade — 33 Alžircem, svetovalec in poslanikov, ki so bili izvoljeni na volitvah pod nadzorstvom francoske vojske, potem ko so se že izrekli za Francijo. Taka «pogajanja» pač ne morejo pripeljati do miru v Alžiriji, upamo lahko samo, da bodo prispevala k izboljšanju odnosov med vlado v Parizu in tistimi kolonialističnimi vojaškimi francoskimi silami v Alžiriji, katere edine predstavljajo ti «izvoljenci». Dan miru v Alžiriji se s tem ne bo prav nič približal.

Ta neuspeh dveletne prakse Petre republike je privedel Francijo v položaj, ki zares ni prav nič

zavdanja vreden in ji je onemogočil delovanje v skoraj vseh bistvenih akcijah in problemih. Brez moči, da bi rešila alžirski problem — ki je pokopal poprejšnji režim — se je Peta republika znašla, borec se dejansko samo na eni strani, v škrpicih dozdevnega boja «na dveh frontah», boja zoper tiste, ki želijo neodvisnost Alžirije, in one, ki hočejo «francosko Alžirijo». Zagotovi ne more niti tega, da bi se začel izvajati ambiciozni program njenega predsednika o novi evropski in svetovni vlogi Francije. Vojna v Alžiriji (čeprav ne samo ta vojna) še naprej veže Francijo roke.

Po vsem sodeč je predlog začasne alžirske vlade o referendumu pod nadzorstvom Združenih narodov edini izhod iz vojne, ki hkrati vsebuje tudi enega poglobitvenih elementov s stališča oseb med seboj vojskujočih se strani: načelo samoodločbe — iz De Gaullove deklaracije, in poglobitvenega jamstva za izvedbo načela — iz deklaracije alžirskega osvobodilnega gibanja.

S tem, ko je Francija priznala neodvisnost celi vrsti svojih afriških posesti, v katerih je bilo nacionalno gibanje za osvoboditev še tako rekoč v povojih, je dokazala, da je razumela in realno presodila nezadržnost procesa emancipacije črnega kontinenta. Ravno svobodna Alžirija bi lahko postala francoski most do tega dela neodvisne Afrike. Podaljševanje vojne lahko poleg velikanskih žrtev, ki sta jih v šestletnem vojskovanju že utrpeli obe strani, in poleg novih nevarnosti za obči mir na svetu samo postavi nepremisljivo pregrado med mladimi neodvisnimi deželami.

BOŽA RAFAJLOVIČ

Prejšnji četrtak je bila v Ljubljani posebna slavnost ob peti obletnici izvajanja videmskega sporazuma in ob zaključku IX. zasedanja stalne mešane komisije. Kako pomemben je ta sporazum za obmejno prebivalstvo obeh sosednjih držav nam najbolj zgovorno pove dejstvo, da je od njegovega podpisa pa do meseca avgusta 1960 v obeh smereh potovalo nad 30 milijonov oseb. Na sliki vidimo načelnika obeh delegacij Karla Forteja (desno) in dr. Fenzija (levo), medtem ko podpisujeta zapisnike zadnjega zasedanja.

Začasno rešena kriza v Avstriji

Predsednik Schaerf ni sprejel ostavke Raabove vlade in je pozval na nadaljevanje pogajanj o proračunu

Raab je sprejel predsednikov poziv in bo takoj začel nova pogajanja s socialisti - Če ne pride v kratkem do sporazuma, bo kriza postala dokončna in v tem primeru se bo Raab verjetno umaknil iz političnega življenja - Podkancler Pittermann je izjavil, da je potrebno najti sporazum tudi zaradi sedanje razprave o Južni Tirolski v OZN ter da se prepreči negotovost v gospodarstvu

Zadnje dej. pred mirom Alžiru

DUNAJ, 22. — Avstrijski predsednik Schaerf ni sprejel ostavke vlade in je pozval kanclerja Raaba, naj nadaljuje pogajanja za proračun za prihodnje leto. Uradni predstavnik je izjavil, da je kancler Raab sprejel predsednikov poziv ter da bo takoj začel nova pogajanja s socialisti za rešitev spora glede proračuna.

Uradno poročilo se glasi: «Predsednik republike Schaerf je sprejel ob 9 kanclerja Raaba, ki mu je sporočil sklep vlade, da odstopi, ker ni uspela pripraviti proračuna za leto 1961. Državni poglavar je vzel na znanje to poročilo in je predvsem izjavil, da ne bo sprejel nobenega sklepa glede ponudbe ostavke. Toda zaradi nujnosti predložiti proračun na poslanski zbornici je poslal kanclerja in druge člane vlade, naj nadaljujejo in končajo napore za sestavo proračuna za leto 1961».

Po današnjem sestanku kanclerja Raaba s predsednikom republike Schaerfom oznanjujejo politični opazovalci na Dunaju takole sedanji položaj:

1. Predsednik republike ni sprejel ostavke in je zaprosil člane vlade, naj nadaljujejo napore za sestavo proračuna.
2. Sedanja vlada kancler

ja Raaba ostane torej na oblasti.

3. Predvideva se, da bodo novi razgovori in pogajanja med obojema strankama vladne koalicije, ljudsko in socialistično, trajali približno en teden.
4. Če se bosta obe stranki uspeli sporazumeti, bo sedanja vlada še dalje delovala kakor prej; če pa se ne bosta mogli sporazumeti, bo vladna kriza postala dokončna in neizbežna.
5. Izključeno je, da bi v sedanjem trenutku moglo biti nove volitve (kakor se je n. pr. zgodilo leta 1953 ob podobni krizi).
6. Če bo zaradi dokončne krize imenovana nova vlada, bosta obe stranki obnovili pogajanja za pripravo proračuna za prihodnje leto.
7. Med temi pogajanjmi pa bo parlament prav gotovo odobril začasen proračun.
8. V poučenih krogih so mne

nja, da je predsednik republike zavrnil ostavko vlade z željo, da vsaj za sedaj prepreči vladno krizo, tudi zaradi tega, da ne spravi zunanjega ministra Kreiskga v težaven položaj med razpravo o Južni Tirolski v OZN.

Ze preteklo nedeljo je kancler Raab po večtedenskih pogajanjih o kritju novih izdatkov za reformo pokojnin izjavil: «Na podlagi čl. 51 ustave je zvezna vlada prisiljena s pravno in politično odgovornostjo predložiti poslanski zbornici proračun za prihodnje finančno leto najpozneje deset tednov pred potekom finančnega leta, t. j. do 22. oktobra. Če vlada ne bi mogla tega storiti, bi morala izvajati posledice v skladu s pravili demokratično parlamentarne države oblake: t. j. vlada, ki ne more pravočasno izpolniti dolžnosti, ki ji jo nalaga ustava, mora odstopiti. Z drugimi besedami, bi morala vlada odstopiti, če v teku oktobra ne odobri proračuna za prihodnje leto».

Ce bi prišlo do sestave nove vlade, bosta v njej spet obe sedanjici stranki, ker

predstavljata devetdeset odstotkov avstrijskih volivcev. V parlamentu, ki je bil izvoljen maja 1959, je 79 ljudskih poslancev, 78 socialistov, 8 pa liberalcev. Opažljivo so mnenja, da bi se v primeru dokončne krize in v primeru sestave nove vlade kancler Raab dokončno umaknil iz političnega življenja. Proti koncu lanskega leta je Raab prepustil predsedstvu ljudske stranke Gorbachu in tedaj so mu že pripisovali namen, da bo zapustil mesto kanclerja pred koncem leta, da omogoči «pomladitev» kadrov v stranki.

Kar se tiče proračuna, predvideva za prihodnje leto 46 milijard šilingov izdatkov proti 43 milijardam v letošnjem letu. Zvišanje pokojnin bo povzročilo nov izdatek za približno milijardo šilingov.

Podkancler Pittermann je nocoj po radiu na dolgo obrazil vzroke spora z ljudsko stranko glede proračuna in predvsem glede reforme pokojnin in je na koncu izjavil: «Prepričan sem, da se bo v okviru preizkušene politične sode-

lovanja v Avstriji kmalu našel izhod. To je potrebno zaradi splošnega svetovnega položaja in posebno zaradi borbe avstrijske delegacije pri Združenih narodih za pravice Južnega Tirola, kakor tudi zaradi tega, da se prepreči sleherni negotovost v gospodarstvu. Moji prijatelji in jaz bomo še dalje aktivno podpirali vse zakonite napore za ohranitev politične in gospodarske stabilnosti, predvsem pa kupne moči našega šilinga».

Med obojema strankama avstrijske vladne koalicije se je začela polemika v zvezi s sporom, ki je onemogočil sestavo proračuna. Vodstvo socialistične stranke je objavilo izjavo, v kateri je rečeno, da sporazum o proračunu za prihodnje leto ni bil dosežen, ker je ljudska stranka hotela naložiti za kritje primanjkljaja nova bremena predvsem revnim ljudem z zvišanjem železniških tarif, cen cigaret in bencina, ne da bi hkrati naložila davke tudi lastnikom velekapitala.

Civilni guverner za Stajersko Krainer, ki je eden najuglednejših predstavi-

kov ljudske stranke pa je izjavil: «Socialisti pravijo: Obdavčite bogate, zato da bo država lahko več izdala. Toda kdo so bogati podjetniki v Avstriji? Samo podzavljena podjetja in še nekaj malo drugih. In kaj pomeni davčni pritisk na podjetja? V naši trgovinski bilanci bo letos primanjkljaj dveh milijard šilingov. Milijarda deviz pa je bila že porabljena v prvi polovici leta. Naša podjetja ne morejo konkurirati na svetovnih trgih s tujnimi podjetji, ki imajo večjo moč kapitala. Obremenitev gospodarstva z davčnim pritiskom pomeni nadaljnje zmanjšanje konkurenčne sposobnosti. Toda naša blaginja je v veliki meri odvisna od možnosti izvoza. Zvišanje davkov in pretirana obremenitev državnega proračuna pomeni izgubo konjunkturo s posledico tisočev in tisočev brezposelnih».

Glavni tajnik ljudske stranke Ithalm obtožuje socialiste, da nečesto uvesti načela zavarovanja z zvišanjem prispevkov s strani samih tistih, ki bodo od tega

(Nadaljevanje na 8. strani)

